

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ Юрій БІДЗІЛЯ

«*04*» *вересня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗМК

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Міжнародна журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень ЗМК**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **06 Журналістика** спеціальності **061 Журналістика** освітньої програми «**Міжнародна журналістика**» (затвердженої протоколом Вченої ради ДВНЗ «УжНУ» №8 від 02.07.2024 р., уведеної в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 337/01-04 від 03.07.2024 р.).

Розробник: *Шебештян Ярослава Михайлівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____ Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	перший	перший
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	перший	перший
	Лекції:	
	20	10
	Практичні (семінарські):	
	40	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» є засвоєння інформації про засади гносеології, опанування основних теоретичних і практичних аспектів наукової діяльності як обов'язкової складової університетської освіти (вивчення принципів, методів наукових розвідок; з'ясування особливостей різних форм досліджень і вимог щодо їх оформлення; ознайомлення з визначальними рисами академічного мовлення й елементами етикету), глибоке розуміння студентами специфіки наукової роботи, формування наукової компетенції журналіста-міжнародника як теоретика і практика.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних наук.

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

СК10. Здатність критично осмислювати економічні, соціальні, технологічні, політичні та етичні чинники, які впливають на прийняття рішень у сфері зв'язків з громадськістю та реклами.

СК12. Здатність виконувати дослідження різного типу (фундаментальні, прикладні), аналізувати та враховувати їхні результати у професійній діяльності.

Вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» надає студентам додаткові переваги й можливості щодо ефективного застосування засад гносеології не тільки у науковій роботі, а й під час професійної інформаційно-аналітичної діяльності з висвітлення міжнародної проблематики.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» є базові знання, набуті першокурсниками у загальноосвітній середній школі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Основи наукових досліджень ЗМК», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.	ПР01
Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР03
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	ПР04
Оцінювати діяльність колег з погляду зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.	ПР10

Оволодіти комплексом професійних знань і навичок, необхідним для продовження навчання в магістратурі та здійснення наукової роботи.	ПР19
---	------

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатність на основі здобутих з теорії пізнання знань науково інтерпретувати фаховий виробничий процес із підготовки до оприлюднення медіаторів міжнародної проблематики.	ПР01
Спроможність на основі наукових критеріїв оцінювати інформаційний продукт у галузі міжнародної журналістики; ефективно застосовувати сучасний гносеологічний апарат для критичної оцінки різноманітних інформаційних заходів, одноосібних і колективних акцій.	ПР03
Уміння виконувати пошук, оброблення та аналіз необхідної для власного наукової роботи інформації (наповнення емпіричної та теоретичної баз) з різних джерел.	ПР04
Вироблення фахових навичок концептуально оцінювати діяльність колег, аналізувати результати професійної діяльності з погляду зберігання та примноження суспільних і культурних національних цінностей і досягнень.	ПР10
Засвоєння комплексу сучасних гносеологічних знань і навичок наукової роботи, необхідних для продовження навчання, здійснення наукової роботи різного рівня (зокрема, магістерського).	ПР19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Основи наукових досліджень ЗМК» є: поточний контроль на лабораторних заняттях, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної й індивідуальної роботи (як-от: реферат, наукове повідомлення); підсумковий контроль здійснюється у формі модульної роботи та заліку.

У процесі викладання дисципліни застосовуються такі загальноприйняті методи діагностики, контролю й самоконтролю: усне опитування, індивідуальні й групові бесіди / колоквіуми, письмові роботи (аналіз, реферування, наукове повідомлення); як джерело одержання знань, формування навичок і вмінь - лекція, аналіз емпіричного матеріалу з ЗМК. За дієвістю підходів превалюють методи, що традиційно забезпечують опанування навчального предмета, стимулюють і мотивують навчально-наукову діяльність: словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні, навчальні дискусії, проблемні ситуації, творчі завдання, пошук тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань до відповідних тем, захист рефератів.

Форма модульного контролю: письмова робота і бесіда / колоквиум.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік. Підсумкова оцінка може бути виставлена за результатами поточного оцінювання – за сумою балів, набраних здобувачем на лабораторних заняттях і під час модульної контрольної роботи. Сума балів за всі види робіт визначається в межах 100 балів. Оцінювання здобувачів вищої освіти також передбачає врахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті» (URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>). Сума балів за всі види робіт обраховується у межах 100 балів як середнє арифметичне.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
10	10	10	10	5	5	5	5		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість денна/заочна	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	16/5	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)		
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні		
Письмове тестування при тематичному оцінюванні		
Презентація		

Наукове повідомлення / реферат	2	20
Тези / стаття		
Модульна контрольна робота	1	40
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається із двох компонентів: письмової аудиторної роботи (теоретичні питання, що зорієнтовані на вияв рівня опанування студентом наукового матеріалу, здатність критично мислити, самостійно задіювати теоретичні положення, стрижневі поняття, терміни в різних контекстах, ілюструвати свої судження актуальним прикладами з медіа) та бесіди / колоквиуму (інтерпретація фактів сучасної медіаторчості, що здійснюється в контексті основних наукових положень, понять галузі / дисципліни). Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу становить 40 балів.

Розподіл балів здійснюється за такими параметрами: студент продемонстрував відмінну орієнтацію у теорії, дав правильні відповіді на питання, зробив оригінальні висновки, при виконанні практичного завдання продемонстрував системні знання та здатність критично мислити, науково оцінювати факти – 35 - 40 балів («відмінно»); студент в основному розкрив теоретичні питання, задіяв адекватні узагальнення, у цілому добре оперує терміноодинацями, уміє за їх допомогою інтерпретувати оригінальний емпіричний матеріал, однак при цьому припускається деяких неточностей, несуттєвих помилок – 25-34 балів («добре»); студент не повністю розкрив теоретичні питання, хоча вказав найбільш суттєве, належно не володіє необхідними термінами, основними поняттями; через недостатнє розуміння програмного матеріалу припустився багатьох помилок – 10-24 балів («задовільно»); студент не розкрив теоретичних питань, не має системних знань, не зміг інтерпретувати за допомогою відповідних наукових понять емпіричний матеріал – 0-10 балів («незадовільно»).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку та дає можливість визначити рівень засвоєння студентами теоретичних знань, практичних вмінь і навичок. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить 100 балів. Підсумок формується як середнє арифметичне з оцінок за всі передбачені програмою роботи. За результатами контролю знань студентів, можливе виставлення оцінки (без підсумкового заліку) – «зараховано» і «не зараховано». Студент має право підвищити оцінку, складаючи залік.

«Зараховано» (90-100 балів, А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

«Зараховано» (82 - 89 балів, В), виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

«Зараховано» (74 – 81, C), виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

«Зараховано» (64 – 73, D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу.

«Зараховано» (60 – 63, E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

«Не зараховано» (35 – 59, FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

«Не зараховано» (0 – 34, F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи залік.

Шкала оцінювання:

«відмінно» – А (90-100); «добре» – В (82-89), С (74-81); «задовільно» – D (64-73), E (60-63) – «зараховано»; «незадовільно» – FX (35-59), F (0-34) – «не зараховано».

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Процес пізнання та основоположні принципи наукових досліджень.

Тема 2. Зміст / сенс наукових досліджень.

Тема 3. Логіка та методологія наукового пізнання.

Тема 4. Теоретико-емпіричне підґрунтя наукових досліджень.

Тема 5. Усні та письмові форми втілення результатів наукових досліджень.

Тема 6. Підготовка тексту студентської наукової роботи.

Тема 7. Захист результатів наукового дослідження.

Тема 8. Культура наукового мовлення та спілкувальний етикет.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Форма навчання:	
	усього	у тому числі
	денна/ заочна	

		лекії денна/ заочна	практичні денна / заочна	лабораторні денна / заочна	індивідуальна робота денна / заочна	самостійн а робота денна / заочна
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Процес пізнання та основоположні принципи наукових досліджень.	16 / 17	2 / 1	4 /			10 / 16
Тема 2. Зміст / сенс наукових досліджень.	16 / 18	2 / 2	4 / 1			10 / 15
Тема 3. Логіка та методологія наукового пізнання.	20 / 17	4 / 1	6 /			10 / 16
Тема 4. Теоретико-емпіричне підґрунтя наукових досліджень.	18 / 17	2 /	6 / 2			10 / 15
Тема 5. Усні та письмові форми втілення результатів наукових досліджень.	15 / 14	4 / 2	6 / 2			5 / 10
Тема 6. Підготовка тексту студентської наукової роботи.	13 / 12	2 / 1	6 / 1			5 / 10
Тема 7. Захист результатів наукового дослідження.	11 / 12	2 / 2	4 /			5 / 10

Тема 8. Культура наукового мовлення та спілкувальний етикет.	11 / 13	2 / 1	4 / 2			5 / 10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	120	20 / 10	40 / 8			60 / 102
Разом за семестр	120	20 / 10	40 / 8			60 / 102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочн а
1	Процес пізнання та основоположні принципи наукових досліджень; особливості компонентів наукової роботи у галузі міжнародної журналістики.	4	
2	Зміст / сенс наукових досліджень; актуальна проблематика сучасних розвідок у науці про міжнародну журналістику.	4	1
3	Логіка та методологія наукового пізнання; своєрідність застосування загальнологічних і спеціальних методів під час досліджень у галузі міжнародної журналістики.	6	
4	Теоретико-емпіричне підґрунтя наукових досліджень; специфіка добору теоретичних джерел і формування емпіричної бази розвідок у галузі міжнародної журналістики.	6	2
5	Усні та письмові форми втілення результатів наукових досліджень.	6	2
6	Підготовка тексту студентської наукової роботи.	6	1
7	Захист результатів наукового дослідження.	4	2
8	Культура наукового мовлення та спілкувальний етикет.	4	

Разом	40	8
--------------	----	---

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підготувати реферат / наукове есе щодо специфіки компонентів процесу пізнання, основоположних принципів наукових досліджень у галузі міжнародної журналістики; опрацювати загальнонаукові методи та їх зв'язок із результатами та цілями пізнання; схарактеризувати можливості застосування лінгвістичних (дискурс-, контент-, пропагандистський аналіз тощо), соціологічних та ін. спеціальних методів у наукових працях про міжнародну журналістику; з'ясувати особливості застосування методів сучасної гносеології у професійній діяльності медійника.	10	13
2	На основі аналізу сучасних фахових наукових видань схарактеризувати актуальну проблематику, визначити власні пріоритети у галузі міжнародної журналістики. Підготувати реферат / наукове есе про основні жанри наукового мовлення (повідомлення, доповідь, стаття, дисертація, монографія тощо), принципи та правила підготовки наукових текстів для усного й письмового оприлюднення.	7	15
3	Розробити аспекти власного курсового дослідження, котрі безпосередньо стосуються логіки та методології наукової роботи. Схарактеризувати різновиди компресії наукового мовлення (як-от: анотація, тези та ін.), лінгвально-змістові особливості конструювання стислого наукового тексту.	10	12
4	Сформувати теоретико-емпіричне підґрунтя власного наукового дослідження. Підготувати реферат / наукове есе про наукові заходи, спрямовані на оприлюднення й апробацію результатів розвідок (семінар, конференція та ін.), засади підготовки до участі в академічних зібраннях, дискусіях.	7	15
5	З'ясувати своєрідність наукового стилю як одного із функціональних різновидів сучасної української літературної мови, проілюструвати диференційні ознаки прикладами з журналістикознавчих розвідок. Підготувати реферат / наукове есе про наукове популярне мовлення як актуальну форму сучасної медіапрактики.	7	11
6	Підготувати реферат / наукове есе про комунікативні якості культури наукової мови (як-от: змістовність, правильність, логічність, точність, ясність тощо).	6	12

7	Схарактеризувати сенс термінологічної компетенції медіафахівця як обов'язкової складової його професійної компетенції, проілюструвати прикладами із власного наукового дослідження специфіку застосування загальнонаукових і спеціальних галузевих терміноодиниць.	5	12
8	Підготувати реферат / наукове есе про засади наукового спілкувального етикету та рідномовні обов'язки науковця і журналіста (за працею І. Огієнка «Наука про рідномовні обов'язки: Рідномовний катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства»).	8	12
	Разом	60	102

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Шаповалова Г., Шебештян Я. Лінгвістичний аналіз тексту у вивченні дисциплін медіалінгвістичного циклу. Ужгород, 2024. 46 с.
2. Шебештян Я., Шаповалова Г. Студентські наукові студії: соціокомунікаційний і медіалінгвістичний виміри. Ужгород, 2024.
3. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи магістра / авт. кол.: Ю. М. Бідзіля, Є. О. Соломін, Г. В. Шаповалова, В. В. Шаркань, Я. М. Шебештян. Ужгород, 2021, 64 с.

Допоміжна література

1. Ідея Університету : Антологія / Упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М. Зубрицька. Львів : Літопис, 2002. 304 с.
2. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник. Суми: Університетська книга, 2009. 336 с.
3. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки: Рідномовний катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства / Проф., д-р Іван Огієнко; [факс. вид.]. К.: АТ «Обереги», 1994. 72 с. (Б-ка АТ «Обереги»).
4. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб.. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 291 с. (Вища освіта XXI століття).
6. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с. (Серія «Альма-матер»).
7. Шебештян Я., Шаповалова Г. Науково-дослідницька та педагогічна практика студента вищої школи: зміст, засади, вимоги. Ужгород: Гражда, 2015. 132 с.
8. Філософія: навчальний посібник / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. К.: Вікар. 2006. 534 с.

9. Шаповалова Г. В., Шебештян Я. М. Гостримо перо. Основи журналістикознавчих розвідок. Ужгород: Карпати, 2012. 168 с.
10. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. К.: Преса України, 2008. 144 с.
11. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. К.: Академвидав. 2007, 592 с. (Альма-матер).
12. Шебештян Я. М. Засади наукової роботи. Ужгород: Гражда, 2015. 56 с.

Інформаційні ресурси в мережі інтернет

1. Детектор медіа. Всі матеріали розділу «Медіадослідження». URL: <https://ms.detector.media/category/mediadoslidzhennya/>
2. Медіадослідження / Інститут розвитку регіональної преси. URL: <https://irrp.org.ua/tag/mediadoslidzhennya/>
3. Методологія медіадосліджень. URL: <https://medialiteracy.zp.ua/mietodologhiia-miadiadoslidzhien/>

Сайт бібліотеки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка: <http://www.journ.univ.kiev.ua/>

Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>

Електронна бібліотека відділення журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: <http://www.mediazakarp.at.ua>

Сайт бібліотеки БДПУ: <http://bdpu.org/Library>

Загальний сайт Національної бібліотеки ім. В.Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>

Сайт бібліотеки ім. Д.І.Чижевського: <http://library.kr.ua/>

Бібліотека зарубіжної літератури: http://www.booksbooksbooks.ru/index.php?option=com_content&view=category&id=82&Itemid=213

Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаніка: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>

Платформа Prometheus: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2020/02/images.png>

Мультимедійний посібник МедіаДрайвер <http://mediadriver.online/book/>